

Pradžia>Kreipimasis į teismą>Kur ir kaip>Kaip kreiptis į teismą?

Kaip kreiptis į teismą?

Kroatija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Šalys gali spręsti ginčą teisme, tačiau yra ir neteisminių ginčų sprendimo būdų. Kroatijoje tokie būdai – tai arbitražas, tarpininkavimas ir ieškiniai teismui platesne prasme, kuriais siekiama sudaryti teisinį susitarimą.

Tarpininkavimas civiliniuose, komerciniuose, darbo ir kituose ginčiuose dėl šalių teisių, kurias jos gali laisvai įgyvendinti, reglamentuojamas Tarpininkavimo įstatyme (kroat. *Zakon o mirenju*) (*Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys), Nr. 18/11). Tarpininkavimas (lot. *mediare*, t. y. tarpininkavimas) reiškia bet kurią procedūrą, nepriklausomai nuo vartojamo pavadinimo (kroat. *mirenje, medijacija, posredovanje, koncilijacija*), kurią atlikdamos šalys stengiasi ginčą išspręsti tarpusavio susitarimu, t. y. stengiasi pasiekti abiem pusėms priimtina susitarimą, kuris atitiktų jų poreikius ir interesus, padedant neutraliai trečiajai šaliai – vienam arba daugiau tarpininkų (kroat. *posrednik, medijator, koncilijator*), padedančių šalims pasiekti susitarimą ir neturinčių įgaliojimų priimti privalomo sprendimo. Tarpininkavimas atliekamas šalių sutartu būdu; procedūra yra neprivaloma, jai būdinga šalių autonomija procedūros metu, procedūra yra savanoriška, vykdoma bendru sutarimu, neoficiali ir konfidenciali, jai būdinga proceso šalių lygybė.

Kita vertus, arbitražas (kroat. *arbitraža* arba *izbrano suđenje*) yra bylos nagrinėjimas arbitražo teisme, neatsižvelgiant į tai, ar šią paslaugą teikia juridinis asmuo ar juridinio asmens organas, organizuojantis ir atliekantis arbitražo teismo darbą. Arbitražas yra savanoriškas, greitas, veiksmingas ir neviešas būdas spręsti ginčus – šalys gali nustatyti, kas bus teisėjas, jeigu kils ginčas, taip pat gali nustatyti arbitražo vietą, taikytiną materialinę ir procesinę teisę, arbitražo kalbą (-as), o arbitražo teismo sprendimas dėl bylos faktų turi galutinio teismo sprendimo galią.

Civilinio proceso įstatyme (kroat. *Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys), Nr. 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13 ir 89/14; toliau – PPP) numatyta, kad teismas gali bet kurio civilinio proceso metu šalims pasiūlyti išspręsti ginčą tarpininkavimo procedūros būdu, nesvarbu, teismine ar neteismine tvarka. Be to, parengiamajame posėdyje teismas pasiūlo šalims išspręsti ginčą tarpininkavimo procedūros būdu, t. y. įspėja šalis, kad yra galimybė sudaryti teisinį susitarimą.

Tam tikrais atvejais (kai ieškinytis teikiamas prieš Kroatijos Respubliką), tokį ieškinį ketinantis pateikti asmuo prieš jį pateikdamas privalo susisiekti su prokuratūra, turinčia teritorinę ir dalykinę jurisdikciją atstovauti valstybei teisme, kuriame bus pateiktas ieškinytis prieš Kroatijos Respubliką, ir paprašyti taikiai išspręsti ginčą, išskyrus atvejus, kai konkrečiuose teisės aktuose nustatytas ieškinio pateikimo terminas. Prašyme taikiai išspręsti ginčą turi būti visa informacija, kurią privalu išdėstyti standartiniame ieškinyje teismui.

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Senaties terminas ieškiniui pateikti priklauso nuo ieškinio rūšies ir teisinio pobūdžio. Pavyzdžiui, su darbu susijusių teisių teisminei apsaugai galioja penkiolikos dienų terminas, per kurį darbuotojas, siekdamas apginti pažeistą teisę, turi pateikti ieškinį kompetentingam teismui, po prašymo dėl savo teisių apsaugos pateikimo darbdaviui, išskyrus atvejus, kai reikalaujama atlyginti su darbo santykiais susijusių žalą ar patenkinti kitą su darbo santykiais susijusį piniginį reikalavimą.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Taip. Kroatijos civiliniame procese teismai priima sprendimus, laikydamiesi teisės aktuose apibrėžtos savo dalykinės jurisdikcijos, o teisminę valdžią įgyvendina bendrosios kompetencijos teismai, specializuoti teismai ir Kroatijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas.

Bendrosios kompetencijos teismai yra savivaldybės teismai ir nacionaliniai teismai. Specializuoti teismai yra komercinių bylų teismai (kroat. *trgovački sudovi*), administraciniai teismai (*upravni sudovi*), baudžiamieji teismai (*prekršajni sudovi*), Kroatijos Respublikos aukščiausiasis administracinis teismas (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) ir Kroatijos Respublikos aukštasis baudžiamasis teismas (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*).

Aukščiausiasis Kroatijos teismas yra Kroatijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas (kroat. *Vrhovni sud Republike Hrvatske*).

Pagal dalykinę jurisdikciją arba tam tikras teisės sritis teisės aktais gali būti nustatyti kiti bendrosios kompetencijos ir specializuoti teismai.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Pagal bendrą taisyklę kompetentingas teismas yra bendrąją teritorinę jurisdikciją atsakovui turintis teismas, t. y. teismas, kurio jurisdikcijoje yra atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta. Jeigu atsakovas nuolatinės gyvenamosios vietos Kroatijos Respublikoje neturi, bendrąją teritorinę jurisdikciją turi teismas, kurio jurisdikcijoje yra atsakovo laikinoji gyvenamoji vieta.

Jeigu atsakovas, be nuolatinės gyvenamosios vietos, kitoje vietovėje dar turi laikinąją gyvenamąją vietą ir dėl aplinkybių galima daryti išvadą, kad jis ten gyvens ilgesnį laikotarpį, bendrąją teritorinę jurisdikciją turi laikinosios gyvenamosios vietos teismas.

Kai teismine tvarka nagrinėjamas ginčas su Kroatijos piliečiu, kuris nuolat gyvena užsienyje ir jį ten dirbti komandiravo nacionalinė valdžios institucija arba juridinis subjektas, bendrąją teritorinę jurisdikciją turi teismas, kurio jurisdikcijai priklauso paskutinė žinoma piliečio nuolatinė gyvenamoji vieta Kroatijos Respublikoje.

Jeigu ginčas turi tarptautinių elementų, nagrinėti bylą yra kompetentingas Kroatijos Respublikos teismas, kai tai yra konkrečiai apibrėžta teisės aktuose arba tarptautinėje sutartyje. Jeigu teisės aktuose arba tarptautinėje sutartyje nėra konkrečiai nurodyta, kad nagrinėti konkrečios rūšies ginčą yra kompetentingas Kroatijos teismas, tada Kroatijos teismas yra kompetentingas nagrinėti bylą, jeigu ši kompetencija yra įtvirtinta teisės nuostatose dėl teritorinės teismų jurisdikcijos Kroatijoje.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Tai priklauso nuo ginčo rūšies ir ZPP nuostatų, kuriomis reglamentuojami teritorinės ir dalykinės jurisdikcijos aspektai.

Ginčo vertė nėra atskiras kriterijus, turintis poveikį teritorinei ir dalykinei Kroatijos teismų jurisdikcijai.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Pagal ZPP išdėstytą dabartinę bylos nagrinėjimo proceso struktūrą bet kuri šalis – fizinis ar juridinis asmuo – gali laisvai pasirinkti, ar procese jį atstovaus pati sau, ar naudosis tarpininko, paprastai advokato, paslaugomis, išskyrus atvejus, kai ZPP nurodyta kitaip.

Tačiau ZPP 91 straipsnio nuostatomis gerokai apribojamos šalių teisės atstovauti pačioms sau: jeigu ginčiuose dėl turinių reikalavimų ginčo suma viršija 50 000 HRK, juridiniams asmenims gali atstovauti tik advokatūros egzaminą išlaikę asmenys.

Be to, ZPP 91 straipsnio nuostatomis numatyta, kad šalis gali kreiptis peržiūros per savo atstovą, t. y. advokatą, arba, išimties tvarka, gali atstovauti pačios sau, jeigu yra išlaikę advokatūros egzaminą arba jeigu prašymą atlikti peržiūrą jų vardu gali pateikti asmuo, kuris yra įgaliotas taip atstovauti bylos šalims pagal ZPP ar bet kurį kitą teisės aktą ir yra išlaikęs advokatūros egzaminą, tačiau nėra advokatas.

7 Kur konkrečiai turi kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Civilinis procesas pradamas pateikiant ieškinį kompetentingam teismui tiesiogiai teismo kanceliarijoje, paštu arba telegrafu.

8 Kuria kalba gali pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Civilinis procesas vykdomas kroatų kalba, lotyniškais rašmenimis, nebent atskiruose teismuose yra priimta vartoti kitą kalbą ar rašmenis.

Šalys ir kiti proceso dalyviai ieškinius, skundus ir kitus pareiškimus teismui teikia kroatų kalba, lotyniškais rašmenimis.

Ieškinį galima pateikti tiesiogiai teismo kanceliarijoje, paštu arba telegrafu (kroat. *telegrafski*), tačiau dažniausiai jis teikiamas tiesiogiai teismo kanceliarijoje arba paštu.

Civilinio proceso įstatyme numatyta galimybė komercinių bylų teismuose nagrinėjamų ginčų dokumentus teikti elektroniniu būdu. Elektroniniu būdu teikiami dokumentai turi būti pasirašyti pažangiaisiais elektroniais parašais, kaip nurodyta specialiuose teisės aktuose. Kadangi suvienodinta IT sistema dar turi būti įdiegta, šios nuostatos praktiškai dar netaikomos.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Formos naudojamos tik Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūroms. Daugiau informacijos apie tai pateikiama informacinėje skiltyje „[Ieškiniai dėl nedidelių sumų. Kroatijos Respublika](#)“.

Civilinio proceso įstatyme numatyta, kokia informacija turi būti išdėstyta ieškinyje: konkretus reikalavimas dėl bylos esmės ir šalutiniai reikalavimai, faktai, kuriais ieškovas grindžia reikalavimą, įrodymai šiems faktams pagrįsti ir kita informacija, kurią reikia įtraukti į kiekvieną pareiškimą (ZPP 106 straipsnis). Kiekviename pareiškime, įskaitant ieškinius, turi būti nurodyta ši informacija: teismo pavadinimas, šalių vardai ir pavardės, profesija ir nuolatinė ar laikinoji gyvenamoji vieta, jų teisiniai atstovai ir įgaliotiniai, jeigu jų yra, pareiškimą teikiančios šalies asmens kodas, ginčo dalykas ir pareiškimą teikiančios šalies parašas.

Pareiškimo pabaigoje šalis arba jos atstovas parašo savo vardą ir pavardę ir pasirašo.

Jeigu pareiškime išdėstytas reikalavimas, šalis turi pareiškime nurodyti faktus, kuriais grindžia savo reikalavimą, ir reikiama atvejais pateikti įrodymus.

Teismas imasi nagrinėti ieškinį, net jeigu ieškovas nenurodė teisinių ieškinio pagrindų; net jeigu ieškovas teisinius pagrindus nurodė, teismas neprivalo jais vadovautis.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatu nuo pat ieškinio pareiškimo?

Šalys turi sumokėti teismo mokesčius, reglamentuojamus Teismo mokesčių įstatyme (kroat. *Zakon o sudskim pristojbama*) (*Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys), Nr. 74/95, 57/96, 137/02, 125/11, 112/12, 157/13, 110/15), toliau – ZSP).

ZSP nurodytus teismo mokesčius privalo mokėti asmenys, kurių prašymu ar kurių interesais atliekami tam tikri įstatymų nustatyti veiksmai.

Jeigu ZSP nenumatyta kitaip, teismo mokesčiai taikomi:

- pareiškimams (ieškiniams, teisių gynimo priemonėms, prašymams dėl vykdymo ir kt.) – pareiškimo pateikimo metu; protokoluojamiems pareiškimams – kai užbaigiamas protokolas,
- atsiliepimams į ieškinį: po to, kai procesas galutinai užbaigiamas kiekvienos šalies atžvilgiu, proporcingai jos laimėtai ieškinio daliai.
- už teismo posėdžio protokolų išrašus – kai jų prašoma,
- už teismo sprendimus: kai šaliai arba jos atstovui įteikiama sprendimo kopija,
- už paveldėjimo pažymėjimus – kai jie tampa galutiniai,
- priverstinio atsiskaitymo, bankroto ir likvidavimo procesuose: kai priimamas sprendimas dėl pagrindinio padalinio arba sprendimas, kuriuo patvirtinamas priverstinis atsiskaitymas,
- už kitus veiksmus – kai jų prašoma arba kai kreipiamasi į teismą.

Bendra taisyklė, pagal kurią sumokamos proceso išlaidos – bylą visiškai pralaimėjusi šalis turi padengti priešingos šalies ir jos vardu į procesą įsikišusios šalies išlaidas.

Advokato patiriamos atstovavimo išlaidos, advokato užmokestis ir jam mokamas išlaidų kompensavimas reglamentuojami Advokatūros įstatyme (kroat. *Zakon o odvjetništvu*) (*Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys), Nr. 9/94, 117/08 vertimas, 50/09, 75/09 ir 18/11; toliau – ZO).

Advokatas turi teisę gauti užmokesį už teisinę paslaugą ir jam turi būti atlyginamos su atliktu darbu susijusios išlaidos – šiuo tikslu vadovaujama advokatūros nustatyto ir teisingumo ministro patvirtintu tarifu, o advokatai, suteikę paslaugą, klientui išrašo sąskaitą. Jeigu panaikinamas ar atšaukiamas įgaliojimas, advokatas per 30 dienų nuo įgaliojimo panaikinimo ar atšaukimo išrašo sąskaitą.

Bylose dėl turtinių teisių advokatai gali susitarti su savo atstovaujama šalimi, kad, vadovaujantis oficialiu tarifu, jiems už darbą būtų atlyginama pagal sėkmę procese, t. y. už teisinių veiksmų, kurių jie imsis šalies vardu, sėkmę. Tokia sutartis galioja tik tuo atveju, jeigu ji sudaryta rašytine forma.

Taigi, bylose dėl turtinių teisių šalys savo santykius su advokatu gali sureguliuoti rašytine sutartimi.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Jeigu šaliai reikia profesionalios teisinės pagalbos, ji gali kreiptis teisinės pagalbos į advokatus, kurie pagal ZO 3 straipsnį Kroatijoje yra įgalioti teikti visų formų teisinę pagalbą, ypač teikti teisinę konsultaciją, rengti ieškinius, skundus, pasiūlymus, prašymus, pareiškimus, ypatingas teisių gynimo priemones ir kitus rašytinius pareiškimus ir dokumentus, taip pat atstovauti šalims.

Be to, šalys turi galimybę pasinaudoti nemokama teisine pagalba. T. y., Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme (kroat. *Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys), Nr. 143/2013) numatyta galimybė suteikti nemokamą teisinę pagalbą piliečiams, kuriems jos reikia, tačiau jie patys jos negali gauti. Taigi, norėdama gauti teisę naudotis nemokama teisine pagalba, šalis turi susisiekti su kompetentinga savo apskrities valstybės institucija ir pateikti prašymą suteikti nemokamą teisinę pagalbą.

12 Nuo kurio momento mano ieškinyje laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinyje pareikštas tinkamai?

Civilinis procesas pradamas pateikiant ieškinį ir laikomas pradėtu, kai ieškinyje įteikiamas atsakovui.

Kai gaunamas ieškinyje, rengiamasi teisminei bylos nagrinėjimui.

Taip rengiantis, *inter alia*, atliekamas preliminarus ieškinio patikrinimas ir jeigu ieškinyje yra nesuprantamas arba jame nėra visos informacijos, reikalingos, kad pagal jį būtų galima imtis veiksmų, teismas nurodo ieškinį pateikusiai šaliai ištaisyti pareiškimą, t. y. jį pataisyti pagal duotus nurodymus, ir grąžina ieškinį trūkumams pašalinti arba pakeitimams atlikti.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Šalis, jų advokatus ir atstovus apie bylos eigą informuoja teismo kanceliarijos pareigūnas, remdamasis registre ir bylos dokumentacijoje esančia informacija.

Informacija teikiama tik apie proceso etapą ir bylą nagrinėjančius pavienius teisėjus, posėdžių pirmininkus, kolegijos narius ir sekretorius.

Teikiant informaciją draudžiama reikšti pozicijas dėl pavienių teismo veiksmų teisingumo ir dėl tikėtinos proceso baigties.

Informacija gali būti teikiama telefonu, e. paštu ir rašytine forma.

Šalys gali internetu prisijungti prie informacijos apie proceso eigą ir apie bylą nagrinėjančius pavienius teisėjus, posėdžių pirmininkus, kolegijos narius ir sekretorius, jeigu atitinkamai bylai naudojama paslauga „Viešoji prieiga prie būtiniosios informacijos apie teismo bylas arba e. bylas“ (kroat. *Javni pristup osnovnim podacima o sudskim predmetima - usluga e-Predmet*).

Atvykimo į teismo posėdį terminai ir kiti šalių arba teismo veiksmai yra nurodyti ZPP.

Daugiau informacijos apie terminus ir jų rūšis pateikta informacinėje skiltyje „[Procesiniai terminai. Kroatijos Respublika](#)“.

Paskutinis naujinimas: 23/08/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.